

FAGOPPGAVE

Tema: Den profesjonelle førskolelærer

Reggio Emilia inspirasjonen

Utarbeidet av:

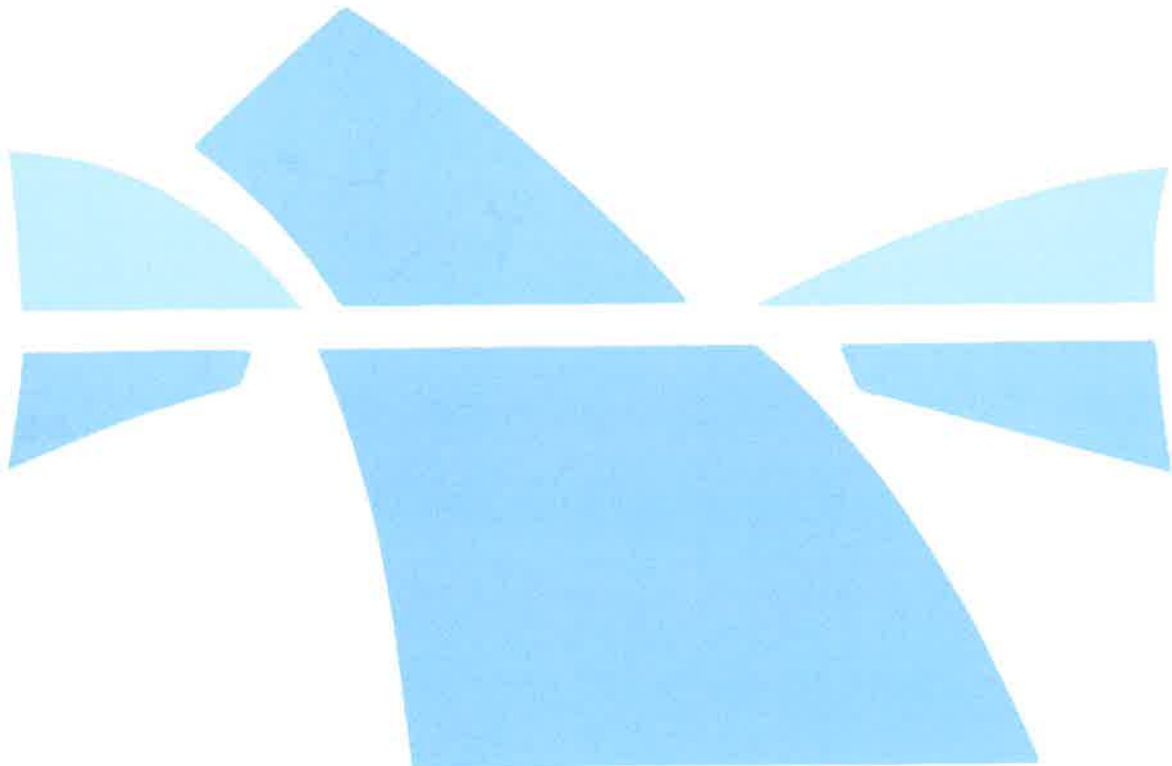
Alexandra Paez Duestad

Studium:

Førskolelærerutdanning, deltid, kull 2008, Mysen

Innlevert:

Høst 2011

Forord

Det har vært en prosess og en rik læring å skrive fagoppgaven. Det har vært til tider vanskelig, ensomt og frustrerende. Nå som jeg er ferdig sitter jeg igjen med masse kunnskap, erfaring og engasjement om mitt videre arbeid som førskolelærer. Jeg vil gjerne takke samboeren min og mine barn som har vært en stor støtte i denne prosessen.

Til sist men ikke minst ønsker jeg å takke informantene for den verdifulle informasjon de har og til min veileder for gode tilbakemeldinger og hjelp.

“Et barn er skapt i og av hundre

barnet har hundre språk ,

hundre hender,

hundre tanker,

hundre måter å tenke på,

å leke på, å snakke på,

hundre – alltid hundre,

måter å lytte på,

å overraske på og elske på,

hundre gleder,

for å synge og forstå,

hundre verdener,

å oppdage,

hundre å finne opp,

hundre verdener,

å drømme.

Loriz Malaguzzi

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Min faglig ståsted og førforståelse	4
1.2 Formålet med oppgaven	5
1.3 Perspektiv med utgangspunkt i Stortingsmelding 41 og Rammeplanen	5
Stortingsmelding 41	5
Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver	5
1.4 Problemstilling:	6
1.5 Avklaring av begreper i problemstillingen	6
Reggio Emilia	6
Filosofi	6
Gjennomføring	7
Hverdagsaktiviteter	7
2.0 Metode og informantene	7
Metode	7
Det kvalitative forskningsintervjuet	7
Observasjon	8
Informantene	8
3.0 Teoretiske perspektiv i Reggio Emilia	8
3.1 Vygotskys Sosiokulturelt læringssyn	9
3.2 Bruner	9
3.3 Dewey	10
4.0 Reggio Emilia: en filosofi	11
4.1 Det kompetente barnet	11
4.2 Prosjekter	11
4.3 Barndommens Rom- dialog mellom pedagogikkens og arkitekturens språk	12
4.4 Pedagogisk Dokumentasjon- bro i mellom teori og praksis	13
5.0 INNSAMLING AV DATA	13
6.0 Resultat/presentasjon av funn	14
6.1 Hvorfor Reggio Emilia	14
6.2 Trettelegging av rommet	15
6.3 Prosjekt ut ifra barnas interesser og i relasjon med de voksne	17
6.4 Pedagogisk Dokumentasjon	19
7.0 Drøfting	20
8.0 Etterord	25
Kilder	28
Vedlegg	29

1.0 Innledning

Som barnehage ansatt har jeg opplevd forandringer i barnehagen fra den tiden da forskningsmateriale ikke var tilgjengelig eller synlig for barna til at materiale er tilgjengelig og synlige i avdelingen. Et annet eksempel er oppbevaring av leker. Det er forskjell på å ha "Lego" i store bokser høgt opp i et skap og å ha de i barnehøgde, ryddig og sortert i forskjellige system. Jeg husker godt at malerpenslene ble tatt ut av et lager, vi ga barna ark og farger også sa vi: «*Nå kan du male*» «*Nå er du ferdig med å male*» Jeg husker godt til høge skapene hvor personalet "gjemte" lekene og materiale sånn at barna ikke skulle "rote" og "ødelegge". Barna hadde lite medvirkning i barnehagehverdagen. Barnehagen hadde prosjekter som ble planlagt lang tid i forveien. Pedagogene og assistentene hadde allerede bestemt seg for hva barna skulle lære og når. Uansett hva barna var interessert i, og når.

I det siste har jeg gjennom mitt arbeid, en praksis barnehage og gjennom pensum fra førskolelærerutdanning, har jeg hørt og lært litt om Reggio Emilia filosofien. Denne filosofien er en måte å tenke læring og læringsmiljø på, som støtter barna i deres lek, utforskning og kreativitet. «Skoghus» barnehagen er en såkalt «pilotbarnehage» for en av kommunens satsingsområder som er å få inspirasjon fra Reggio Emilia filosofien. Det handler kort om å respektere barna og deres iboende muligheter. Det handler om et læringsmiljø som legger vekt på at barnet utforsker og kan være medvirkende i sin hverdag. Til sist handler det om at gjennom å bekrefte barnas rettigheter og individualitet, blir verden til en mer demokratisk sted. (www.reggioemilia.se)

1.1 Min faglig ståsted og førforståelse

Jeg er førskolelærerstudent i mitt siste studie år. Utdannet barnepleier fra tidligere og har jobbet i barnehagen siden 1995 med noen års pause. Jeg har opplevd mange ulike barnehager, og dermed mange ulike måter å arbeide med barn på. Fra september begynte jeg i jobb som førskolelærer på dispensasjon. I min barnehage ønsker også personale å bruke mer og mer Reggio Emilia inspirasjon men har ikke begynt riktig ennå i denne prosessen. Denne filosofien er en av de satsingsområdene i den kommunen jeg jobber i. Det er 6 barnehager som har blitt utnevnt som pilot barnehager. Dette vil si at i disse jobbes det med prosjektet: "lære sammen-i et utforskende miljø ved hjelp av Reggio Emilia inspirasjon. Jeg er nysgjerrig på hvordan innføringen av dette prosjektet har påvirket personalets tankegang, hverdagssituasjoner og barna i barnehagen. Jeg synes det er spennende å tenke på hvordan

denne norske barnehagen har innført Reggio Emilia filosofien som kompetanseheving og pedagogisk utviklingsarbeid. Jeg har valgt å forske bare i en barnehage. Jeg har kjennskap til at Reggio Emilia inspirasjonen i denne kommunen er i en begynnende prosess, derfor ønsket ikke å sammenlikne to barnehager. Det jeg ville finne ut var om det ble en forandring på før og etter Reggio Emilia prosjektet i ”Skoghus” barnehage.

1.2 Formålet med oppgaven

Grunnen til at jeg har valgt å forske på Reggio Emilia filosofien i denne barnehagen er ikke fordi det er trendy eller bare fordi jeg personlig synes det er spennende. Men det synes som om Reggio Emilia gjør noe med barnehagens innhold og kvalitet. Dette ønsker jeg å vite mer om er: Hva har avdelingene har fått ut ifra denne inspirasjonen? Hvordan har Reggio Emilia filosofien påvirket barnehagehverdagen. Hvordan har dette forandret planleggingen og gjennomføringen av aktiviteter i avdelingen og hvilke resultater de har fått som følge av dette valget. Har det vært en utvikling i barnehagen? Hva slags utfordringer har de møtt? Og hva veien videre i denne prosessen er.

1.3 Perspektiv med utgangspunkt i Stortingsmelding 41 og Rammeplanen

Jeg har valgt å trekke fram tre utdrag. De to første fra Stortingsmelding 41 og den andre fra Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.

Stortingsmelding 41

Den nye formålsparagrafen sier i korte trekk at nysgjerrighet, grunnleggende ferdigheter og kunnskaper, selvstendighet, ansvar og medvirkning er satsningsområdet barnehagene skal prioritere. Videre skal barna oppleve å bli respektert, anerkjent og bli møtt med tillit fra barnehagen. Lek og læring skal gå hånd i hånd med glede og trivsel, barna skal føle seg trygge men også utfordret og forstå hva som bygger vennskap og fellesskap og hva demokrati og likestilling er. (St.meld.nr.41)

Barnehageloven sier at barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til å delta i planlegging og vurdering.

Barnets synspunkt skal legges vekt på. (St.meld.nr.41, s 66)

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver

Kapittel 4. Planlegging, dokumentasjon og vurdering

“Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den

enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning". (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2006 s. 47)

1.4 Problemstilling:

Hvordan har Reggio Emilia filosofien påvirket planlegging og gjennomføring av hverdagsaktivitetene i barnehagen?

1.5 Avklaring av begreper i problemstillingen

Under dette punktet skal jeg avklare fem begreper fra problemstillingen.

Reggio Emilia

Reggio Emilia er en by i Nord- Italia. Dette område ble preget av motstand mot fascismen. Reggio Emilia er det 33 barnehager for barn fra noen måneder gammel til seks år som drives av de lokale myndighetene eller av andre organisasjoner etter avtale med myndighetene. Reggio Emilia er verdenskjent fordi det er mange land som har blitt inspirert av Reggio Emilias filosofi. Pedagoger fra hele verden har dratt dit for å se og lære av denne filosofien. Hvert år kommer tusenvis av personer for å lære mer om denne filosofien (www.reggioemilia.se)

Loris Malaguzzi som var barnepsykolog og lærer, regnes som Reggio Emilias grunnlegger. Malaguzzi introduserte i 1945 en devis om at barnet har hundre språk. Han mente at barnet var en ressurs med store muligheter. Samtidig at barnet måtte bli erkjent som en fri og ansvarsfull deltaker.

Filosofi

Filosofi, fra gresk *philosophia* «kjærlighet til visdom», er et intellektuelt fag som kritisk stiller de mest grunnleggende spørsmål. Filosofi er knyttet til spørsmål om eksistensen, kunnskap, verdier, fornuft og språk, og skiller seg fra andre måter å adressere slike problemer ved kritisk og systematisk tilnærming som bygger på rasjonelle argument. (www.wikipedia.no)

Planlegging

Planlegging er en prosess som går i ulike fasene i barnehagene. Planlegging i barnehagen foregår på flere nivåer: nasjonalt, kommunalt, i hver enkel barnehage og i hver enkel avdeling. Rammeplanen for barnehagens innhold (R06) og barneloven er vesentlig i forhold til planlegging i barnehagen. Barnehageansatte må planlegge uti fra disse siste nevnte. (R06)

er en ramme for barnehagen men den har ikke en detaljert plan med hva skal man gjøre i barnehagen i løpet av en dag. Det som er nytt i (R06) er at den legger vekt for barnas medvirkning og deltakelse i hverdagen. Dette stiller nye krav til oss som førskolelærere i forhold til planleggingen i hverdagen. (Gunnestad 2008)

Gjennomføring

Gjennomføringen er prosessen der man setter i liv det man har planlagt. Gjennomføringen kan foregå på forskjellige måter.

Hverdagsaktiviteter

Med hverdagsaktiviteter menes de aktivitetene som gjentas hver dag (barnehagens dagsrytme). Et helhetssyn på læring innebærer at det må utvikles konkrete mål og innhold til alle hverdagsaktiviteter. Eksempler på hverdagsaktiviteter er: Å komme til barnehagen om morgenen, leken, måltider, bleieskift, påkledning, og samlingsstunder .(www.pape.no)

2.0 Metode og informantene

Metode

En metode er den måten man finner en løsning på et problem på søken etter kunnskap. Enhver fremgangsmåte eller middel man bruker kalles metode og forteller hva og hvordan vi skal forholde oss for å skaffe den informasjonen vi trenger. Metoden vi bruker avgjør den måten vi skal forske på. (Dalland 2008) Som metode har jeg valgt intervju og observasjon.

Det kvalitative forskningsintervjuet

Et intervju er en samtale mellom to personer, intervjuer og informant, der det er intervjuer som stiller spørsmålene (Dalland, 2008). Videre sier Dalland sier at samtalen er den viktigste redskapet man har i arbeidet med andre mennesker. Dette innebærer å bruke mine menneskelige og faglig ressurser. Det handler også om å tolke riktig det som blir sagt av informantene. I en forskning intervju er det jeg som er instrumentet, fordi det er på grunnlag av mine spørsmål jeg får svar. Samtidig er min evne av å tolke og oppfatte svarene det som avgjør på om jeg har gjennomført et bra intervju (Dalland 2008).

Jeg valgte forskningsintervju som metode fordi da er det større sjanse for å få fram kunnskap som ikke nødvendigvis kommer når informanten skal skrive ned svaret, Informantens holdninger og syn kan også komme fram i et intervju, ikke i en spørreundersøkelse (Dalland,

2008) I det kvalitative metode er det fleksibilitet fordi den har ikke noen faste svaralternativer. Informanten får mulighet til å gi sine svar formulert som sine egne tanker (Dalland, 2008) Jeg synes dette stemte da jeg intervjuet informantene mine. Det var trygt å sitte i samme rom å ha blikk-kontakt med informantene. Jeg kunne da stille tilleggsspørsmål. Jeg sendte intervjuguiden til informantene mine gjennom mail i god tid før intervjuet slik at de kunne forberede seg før intervjuet

Observasjon

Observasjon er en metode for å samle inn data til vår kunnskapssøken. «En observasjon kan fortelle oss hva folk gjør i handlinger og samhandlinger, noe som kan være forskjellig fra hva folk sier at de gjør» (Dalland, 2008: 183). Det var interessant for meg å observere avdelingene etter å ha pratet med informantene. Her kunne jeg kjenne igjen spor av prosjektene de nevnte i intervjuet. Observasjonen besto av se på det fysiske miljøet i to avdelinger. Jeg valgte å observere det fysiske miljøet i en avdeling for barn i aldersgruppe 0-3 og i en avdeling med barn for aldersgruppe 3.5 år. Jeg ville registrere «spor» av prosjektene de har hatt i hver av disse. Jeg fikk også mulighet til å ta bilder. Et bilde kan si mer enn tusen ord. På forkant avtalte jeg med avdelingene at jeg skulle observere stort sett i utetiden til barna av hensyn til barna. Observasjonen var en verdifull metode i min forskning.

Informantene

Informant 1: Kvinne, 49 år. Hun har mange års erfaring fra barnehage. Førskolelærer. Jobber som styrer.

Informant 2: Kvinne, 52 år. Hun har mange års erfaring fra barnehage. Førskolelærer. Jobber som pedagogisk leder i en avdeling for barn fra 3-6 år.

Informant 3 Kvinne 26 år. Hun har noen års erfaring fra barnehage. Førskolelærer. pedagogisk leder i en avdeling for barn fra 0-3 år.

3.0 Teoretiske perspektiv i Reggio Emilia

Malaguzzi sier også at i Reggio Emilia forbeholder seg retten til å ta til seg forskjellige tanker fra ulike teoretikere. Han mener også at en samlet pedagogisk teori som oppsummerer alle sider ikke eksisterer. De har ikke bare hentet inn teorier og ideer fra mange og reflektert og eksperimentert med dem og på denne måten skapt sin egen pedagogisk praksis (Rinaldi 2006). Denne praksisen består av pedagogiske teorier og erfaringer fra egen praksis som utgår

fra bestemte syn på barn, lærer, skole, familie og samfunn, som sammen produserer en kultur for både individuell og sosial vekst (Rinaldi 2006).

På 1970-tallet var Reggio Emilias lærere inspirert av Piagets tanker. Spesielt fordi de delte hans syn om at de voksne tilrettela for barnets læring. Piaget de det ble raskt kritisert blant Reggio Emilias pedagogene fordi han isolerte barnet. Malaguzzi skriver blant annet at undervurdering av den voksens rolle i å skape kognitiv utvikling, marginalisering av læring og utvikling i en sosial sammenheng, stor avstand mellom tanke og språk, altfor sterkt vektlegging på stadier og egosentrisitet, gjorde at Reggio Emilias filosofi gikk mot en sosialkonstruktivistisk perspektiv (Rinaldi 2006). Med dette perspektivet åpnet Reggio Emilia for den russiske psykologen Lev Vygotskys innsikt. Denne innsikten har vært en viktig faktor for Reggio Emilias praksis, for eksempel ved at Malaguzzi la en stor vektlegging i forholdet mellom tanke og språk. Vygotsky legger vekt på det muntlige språket, men Reggio Emilia har videreutviklet ideen om språket til det de kaller for "Barnas hundre språk" som er knyttet i følge Carina Rinaldi til hjerneforskning og ideer og om læringsprosesser som læring, gjennom handling (Rinaldi 2006).

3.1 Vygotskys Sosiokulturelt læringsyn

Vygotskys mener at all intellektuell utvikling og tenkning har utgangspunkt i sosial aktivitet. Vygotsky mente at sosial samhandling er utgangspunktet for læring. Han skiller mellom det eksisterende utviklingsnivå, det som barnet kan og mestrer og det potensielle utviklingsnivået, som han mener er det barnet ikke mestrer men som det kan klare med hjelp av en voksen eller sammen med andre barn (Lillemyr 2001). Sonen for den nærmeste utvikling blir avstanden mellom det eksisterende og det proximale utviklingsnivået. Han mener at det er i forhold til denne sonen at læring skjer. Læring som er lagt opp til den utviklingen som er allerede oppnådd blir kjedelig, men om de voksne legger aktivitetene opp den utviklingen barnet er i ferd med å oppnå, blir det mer attraktivt, lærerikt og spennende for barnet (Lillemyr 2001). Å tilrettelegge for den nærmeste utviklingssonen må gjøres med varsomhet. Blir det for vanskelig eller kan barnet trekke seg eller ta lite initiativ. Barnet må få mulighet til å fordøye det som det har nettopp lært (Lillemyr 2001).

3.2 Bruner

Bruner var en elev av Vygotsky. Han videreutviklet Vygotskys tanker og utarbeidet en modell for den støtten de voksne kan gi barna i den nærmeste utviklingssonen. Han mener denne hjelpen er som et stillas for barn når vi støtter de (Dale 1996). Ved å være et støttende for

barnet, kan vi hjelpe det å mestre ting som det ikke hadde greid uten hjelp. Bruner påpeker at utvikling er “alltid avhengig av støtte utenfra” (Dale, 1996 s. 250) Denne utvikling og læring betrakter Bruner som en trapp. Et trappetrinn som står for nye kunnskaper eller ferdigheter. Barnet klatrer opp ett trinn, ved hjelp av det støttende stillaset og hviler der mens den nye kunnskapen synker inn og internaliseres. Deretter er barnet klart til å begynne på det neste trinnet (Bruner 1997). Malaguzzi er enig med Vygotsky om at kunnskapsbygning er en læringsprosess som er relasjonsavhengig (Rinaldi 2006). I Reggio Emilias barnehagene bruker man andre barn eller voksne som støttende stillas. Barna står foran et problem de ennå ikke klarer å løse men gjennom å samarbeide og støtte seg på hverandres erfaringer og kunnskap klarer barnet etter hvert å finne en løsning. På denne måten jobber man i det Vygotsky kaller den proksimale utviklingssone (Rinaldi 2006).

3.3 Dewey

En annen viktig inspirasjonskilde for Loris Malaguzzi var, John Dewey. Dette fordi Reggio deler hans syn på læring som en aktiv prosess og ikke som en overføring av kunnskap. Han mener at barnets interesser står i sentrum og var en av de første teoretikerne som la vekt på aktiv medvirkning i læringsprosessen ved å hevde at barn ikke lærer utelukkende fra ytre stimulering men ved å erfare selv virkeligheten (www.scribd.com)

”Learning by doing”, eller på norsk: ”læring ved å erfare” lyder Deweys mest kjente slagord. Med dette mente han at det er rekonstruksjonen eller omorganisering av erfaring som øker evnen til å skape eller finne retningen for senere erfaring (Dale 2001).

I motsetning til ideen om at kunnskap tilføres utenfra, er læringen her en prosess hvor barnet deltar aktivt. Barnet rekonstruerer eller omorganiserer sin egen erfaring. Barna lærer gjennom egne aktive handlinger (Dale 2001).

Aktivitet hadde hos Dewey en sentral funksjon i selve læringsprosessen. Uten erfaring, heller ingen fullverdig kunnskap (Dale 2001). Dette knytter jeg opp mot Malaguzzis meninger om prosjekter i barnehagen. (Som jeg kommer nærmere innpå senere i oppgaven). Loris Malaguzzi sa en gang at om det finnes en etikk i pedagogikk, så er det å unngå å forme barn gjennom ferdige program, men i stedet ledsage dem i åpne prosjekter og temaarbeider (Barsotti 1997).

4.0 Reggio Emilia: en filosofi

Samfunnsendringene etter andre verdenskrig har medført en demokratisering av kulturen. Reggio Emilias filosofi har vokst ut ifra en ramme som tar utgangspunkt i kultur, kommunikasjon og demokrati (Barsotti 1997).

4.1 Det kompetente barnet

I Reggio Emilia ble professor Loris Malaguzzi den sentrale personen i utviklingen av filosofien. Malaguzzi var ikke bare opptatt av å utvikle en pedagogikk som tok vare på det unike i hvert individ, han var også opptatt av barnehagens rolle som en institusjon i samfunnet, og som arena for utvikling av demokrati. Reggio Emilia filosofi ser barnet som et vesen som er i stand til å opprette egne kart for å kunne orientere seg kognitivt, sosialt og følelsesmessig. Det er et kompetent, aktiv og kritisk barn som utfordrer fordi det skaper endring og dynamiske bevegelser i miljøet som omgir det (Rinaldi 2006). Med det kompetente barnet mener Reggio Emilia et kompetent individ på relasjoner og samspill, for å konstruere sin egen verden teorier og metaforer som gjør det enklere å forstå virkeligheten. Et barn som har egne verdier og er et barn som har rettigheter som de voksne i verden må respektere som et fullstendig individ (Rinaldi 2006). Et barn som kan uttrykke seg på mange måter, bare voksne lytter. Et barn som vil vise hvordan ting skal gjøres, som undres og forundres. Et barn som har rett til å medvirke sin hverdag.

4.2 Prosjekter

Læring handler ikke om overføring eller reproduksjon, læring er en konstruksjonsprosess hvor individene bygger opp sin egen forståelse av kunnskaper, i naturen, i hendelser, tid, relasjoner og livet. Læringsprosessen er individuell men også kollektiv. Individuell fordi barnet har egne særpreg, personlighet, interesser, intellekt, men kollektiv fordi barnet lærer i et miljø.

Læringen skjer i konstruksjon i fellesskap med andre. Reggio betrakter personalet som jobber med barn som den tredje pedagog. Denne viktige personen i barnets liv bør være en medskaper, ikke bare en avsender en som overfører kunnskap og kultur. En slik voksne rolle er med på å skape et magisk sted i barnehagen. Barnehagen som arena for utforskning og undring, et sted hvor barna er de viktigste forskere sammen med de voksne (Rinaldi 2006)

Det å lytte til barna blir viktigere enn å snakke til, forklare eller overføre noe til barna. Lytting er et ord som innebærer at vi er åpne for barnas meninger og ikke minst for barnas 100 måter å uttrykke seg på. Barnehageansatnes oppgave er å «skape en kontekst hvor barnets

nysjerrighet, teorier og utforskning legitimeres og lyttes til» (Rihandi 2006) Lytting fører til observasjon, dokumentasjon og tolkning.

Loris Malaguzzi utrykte en gang at «Ettersom man ikke vil at barna gjennom prosjekt arbeidet bare skal lære spesifikt kunnskapsstoff, er ikke valget av emne det viktigste i denne sammenhengen.» (Barsotti 1997) Disse prosjektene ser Reggio Emilia som temaer som ikke har bestemt på forhånd hvor de skal lede. Dette fordi voksne lar barna lage sin egen vei i prosjektet (Barsotti 1997).

4.3 Barndommens Rom- dialog mellom pedagogikkens og arkitekturens språk

Malaguzzi definerte rommet som den tredje pedagogen. Dette visste seg tydelig allerede i 70 tallet i følge Carina Rinaldi. Hun opplevde det å komme inn i en Reggio Emilia barnehage som en sterk emosjonell opplevelse. Hun ble forbauset over arkitekturen og billedkunstens i rommet. Reggio Emilia barnehagene hadde allerede en sterkt formening om at det var en sammenheng mellom romlig kvalitet og læringskvalitet. Malaguzzi mente at barna hadde rett til omgivelser av høy kvalitet, hvor pedagogene hadde lagt til rette på en riktig måte for barna. Han mente barna og pedagogene hadde rett til vakre omgivelser, til skjønnhet, det skulle være estetisk og brukere av rommet skulle være deltakere i utformingen av det (Rinaldi 2006).

Denne utforminger av rommet var en resultat av løpende utforskning. En utforskning som kom fra resultatet av observasjoner av barna i samspill og aktivitet. Carina Rinaldi skriver om en opplevelse jeg synes var interessant. Hun hadde i en studiegruppe i 1972. Hun og andre pedagoger skulle observere barn i «rommet» i en barnehage.

Etterhvert prøvde studiegruppe å skape sammenheng mellom tid og sted, sammenheng mellom hva, hvor og når. Dette var et forsøk på å finne ut verdien av det rommet. Samtidig ville studiegruppe finne ut hvordan det ble brukt og analyserte hvor godt rommet var egnet for opplevelsen det var ment for. Hun nevner et eksempel hvor de begynte å reflektere over barnas måltid og over betydningen den hadde for barna, ikke minst i en kulturelt kontekst. Det ble observert at barna spiste, samtidig kom de fram til at måltidet hadde en viktig sosial funksjon. Pedagogene tok bilder og notater og kom fram til at de ville gjøre rommet bedre sånn at barna kunne prate lettere sammen siden det var så mange. Pedagogene begynte å tenke på at de skulle bruke mindre bord og skillevegger. Det ble etablert konstruksjon av møbler som de prøvde ut i forskjellige barnehager rundt omkring (Rinaldi 2006).

Hun mener videre at det å utforme rommet til en barnehage er en kreativ aktivitet hvor pedagogikk og arkitektur spiller en rolle, men det sosiale, det kulturelle og det politiske spiller også en stor rolle. Det å utforme en barnehage handler om å skape et godt tilrettelagt rom for fremtiden (Rinaldi 2006). Rinaldi forklarer videre at rommet kan bidra til nye erfaringer, kunnskaper for barnehagen på. Barnas kompetanse og motivasjon styrkes eller hemmer avhengig av miljøet det befinner seg i.

4.4 Pedagogisk Dokumentasjon- bro i mellom teori og praksis

Sentralt i Reggio Emilia filosofien står også dokumentasjon av barnas aktivitet og generelt praksisen. Pedagogisk dokumentasjon, som er en refleksjon over praksis, kan skje på forskjellige måter: foreldreskriv, fotografier, film, tegninger, malerier, skrevne tekster, og samtaler. Den gir voksne innsikt i hvordan barna tenker og hva barna er opptatt av. Samtidig gir den muligheter til å reflektere over eget arbeid og barnas læring, og gjør at det kan bli bedre tilrettelagt for videre utvikling og læring i barnehagen. Når det jobbes etter Reggio Emilia filosofien kan både barn og voksne gå i dybden og jobbe med temaer over tid. Det handler om å jobbe sammen, forske på ulike løsninger og finne nye måter å se verden på. Voksne skal lytte og lære sammen med barna. I motsetning til den tradisjonelle pedagogikken der den voksne fremstår som den som vet og kan, og som dermed er barnet overlegent.

(www.reggioemilia.se)

Pedagogisk dokumentasjon løper som en rød tråd gjennom alt arbeid i Reggio Emilia og handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning og dialog, konfrontasjon, argumentasjon og kunnskap og er en multiverktøy (Rinaldi 2006). Det er som en bro i mellom teori og praksis fordi den gir pedagogen mulighet til å forstå mer om barnets læringsprosesser. Pedagogisk dokumentasjon fremmer også barnehagen som en pedagogisk arena for demokrati, der alle kan si sin mening i viktige saker som barndom, omsorg, læring og kunnskap (Rinaldi 2006) Hun mener videre at pedagogisk dokumentasjon er også en metode for å vurdere og evaluere den pedagogiske arbeidet i barnehagen. I pedagogisk dokumentasjon er teori og praksis knyttet sammen og avhengig av hverandre (Rinaldi 2006).

5.0 INNSAMLING AV DATA

Dataen som samles inn fra informantene skal være med på å få frem helhet i oppgaven. Jeg har valgt å forske i en barnehage som er en pilot barnehage for Reggio Emilia i denne kommunen. Jeg ville koble teori og praksis og se sammenheng mellom disse to. På denne

måten kunne jeg finne ut Hvordan har Reggio Emilia filosofien påvirket planleggingen , gjennomføringen og hverdagsaktiviteter i barnehagen. Jeg skal presentere resultatene av mine intervjuer og observasjoner. For å svare på min problemstilling skal jeg senere drøfte det jeg har funnet ut gjennom min forskning, sammen med litteratur og teori.

6.0 Resultat/presentasjon av funn

Gjennom intervju fikk jeg kjennskap til informantenes tanker, kunnskap og erfaringer med Reggio Emilia inspirasjonen i barnehagen. Da jeg observerte det fysiske miljøet i avdelingen fikk jeg koblet det informantene fortalte om de om prosjektene basert på Reggio Emilia inspirasjonen og det jeg så. Dette var verdifullt i forhold til en helhetsforståelse av hvordan de har jobbet og hva de har oppnådd så langt i denne prosessen. Jeg har valgt å trekke bare noen av de spørsmålene av min intervjuguide. Jeg skal først presentere mine funn gjennom intervju og observasjon også skal jeg drøfte i forhold til litteratur fra Reggio Emilia, teori og hva min tolkning av hvordan har avdelingene blitt påvirket av Reggio Emilia inspirasjonen.

6.1 Hvorfor Reggio Emilia

Spørsmål : Hvorfor Reggio Emilia?

Informant 1 sier *«I hovedsak så ble agenda pedagogisk utviklingsarbeid. Reggio Emilia har med kvalitetsutvikling. Det som jeg ble rørt av for å si de sånn knyttet mot det pedagogisk utviklingsarbeidet var at Reggio Emilia filosofien representerte verdier , syn på barnet som støtter opp møter vårt eget grunnsyn : Det kompetente barnet. I Reggio Emilia begreper: Det rike barnet. De to begrepene møter veldig hverandre»*

Her gjør informanten klar for at Reggio Emilia filosofien har med kvalitetsutvikling i barnehage å gjøre. Hun synes Reggio Emilia filosofien er nært knyttet hennes eget syn i forhold til barn. Hun mener at denne filosofien inspirerte og appellerte til henne. De har beskrevet dette prosjektet i årsplanen. Her står det at barnehagen er med i et kommunal prosjekt. Som heter ” Lære sammen – i et utforskende miljø” Det at å forandre og utvikle deres pedagogiske miljø har vært et sentralt fokusområde for deres barnehage de to siste årene. Videre sier informanten at hun kjenner seg igjen i sin rolle som pedagog og Reggios oppfatning av hva en pedagog, nemlig en som er i samspill med barnet, som ikke står alene foran barnet og lærer bort kunnskap, men mer som en støttende stillas som legger til rette for barnets egen læring. Dette forklarer hun som et levende kompetanse.

De to andre informantene sier at det ble Reggio Emilia i barnehagen fordi de ble inspirerte av styrelsen. (informant 1). De også kjente igjen deres eget pedagogiske grunnsyn i Reggio Emilias barnesyn: At barnet er rikt og kompetent. Informantene var også enige at det har vært en lang prosess og at de har lært mye. Denne prosessen førte til at det ble forandringer både i det fysiske miljøet i avdelingen men at det også foregikk en forandring i deres holdninger.

”Noe som også er Lorris Malaguzzi sin målsetning at det er fortløpende kompetanse for voksne i organisasjonen. Den voksne må lære fortløpende” sier informant 1. I en skriv om prosjektet jeg fikk av informant 3 står det at det at prosjektet Reggio Emilia inspirasjonen har tre mål: Den første er at barna opplever å bli tatt på alvor i hverdagen i forhold til sine behov. At barna medvirker sin hverdag ved å uttrykke sine ønsker, følelser og erfaringer. Det andre målet er at læringsmiljøet skal gjenspeilet barnehagens syn på barns læring. Det tredje målet er at pedagogisk dokumentasjon brukes som metode for refleksjon over egen praksis. På mange forskjellige måter; med barn, kollegaer og foreldre. *”Derfor har de jobbet med å forandre på det fysiske miljøet, begynne å jobbe med prosjekter og lært seg mye om Reggio Emilias filosofi”* sier informant 3.

6.2 Trettelegging av rommet

Spørsmål 2: ”Kan du fortelle litt om «rommet» og prosessen av tilrettelegging av denne?” Informant 1 opplyser at avdelingene i barnehagen kan jobbe litt forskjellig med Reggio Emilia inspirasjonen men at felles for disse er at de har begynt å forandre på rommet. Informanten sammenlikner avdelingene med operasjonsbordet. *”Hvordan ser det ut i operasjon bordet på et sykehus. Legen leter ikke etter skalpellen. Ting ligger der det trengs, tilgjengelige.”* Målet er at barnehagens avdelinger blir et verksted med ulike typer materialer som skal tjene en bestemt hensikt men også innafor en kreativ område. Dette innebærer at materiale er tilgjengelig og skal fungere og være i bra stand. Ryddighet var et viktig faktor for å beholde orden og den ønskede strukturen. *”Jeg vil at ungene skal ha nor som treffer de, som berører de noe estetisk som inspirerer, som setter i gang en tanke en visjon ikke noe tilfeldig”*

Hun forteller meg om et skjema hun har laget ved hjelp av inspirasjon Emilie. Dete skjema skal hjelpe og støtte personalet i sin planlegging med prosjektene. Hin forklarer videre at det er ikke noe fra Reggio Emilia , men noe hun har lagt selv. Dette skjema inneholder flere punkter. En observasjonsfase som er avgjørende for det tema man skal velge. Et utviklingsområde som består av tema, mål begrunnelse og fagområde temaet tilhører til. En introduksjonsfase, hvor man presenterer dette temaet for barna. Deretter kommer selve

aktiviteten. Her skal skje fortløpende dokumentasjon og aktiviteten kan forandre seg om barna ønsker det ”Vi lager veien mens vi går” sier hun og med dette mener hun at i Reggio er prosjektene åpne for forandringer. Barna bestemmer hvilken retning det skal ta. Til sist i skjema kome en avslutningsfase og evaluering. Hun påpeker at underveis er de oppmerksom på målet og at selve prosessen er den viktigste aktiviteten.

Informant 2 sier at før de startet med å jobbe med prosjekter, prøvde hun som leder å entablere hverdagen spesielt med tanke på det fysiske miljøet. “Da startet vi med rommet”. Prosjektet var å male veggene i avdelingen hvite og bli kvitt unødvendige store møbler som ikke hadde en spesiell funksjon i rommet, og som ikke ble brukt av barna. *“Nå har for eksempel fargestifter, perler, ark et møbel som er spesielt laget for å oppbevare dette”*.

Videre sier hun at tidligere i dette rommet, hadde de et stort bord som ble brukt i måltidet men at det ble erstattet med et ”byggerom” Her er legoene sortert nå i farger og de har kjøpt et lavt bord, hvor barna kan bygge i. Nå spiser barna som spiste på det bordet, på kjøkkenet, informerer hun.

I mine observasjoner så jeg at avdelingen virket som en ryddig avdelingen med forskjellige ”kroker”. Som sagt hadde de en “bygge krok” Et rom hvor barna malte, tegnet og holdte på med forming. I et av rommene observerte jeg en hylle med spill. Informant 2 forklarte at på dette stedet skulle de ha en store puter hvor barna kunne lese. Altså en lesestol. Avdelingen utstrålte en ro og harmoni som appellerte meg. Stortsett observerte jeg rommet når barna var ute, men i noen tilfeller befant barna seg i rommet. Jeg observerte da at “ateljéet” var alltid full av barn. Informant 2 forklarte at dette rommet hadde blitt veldig populært.

Informant 3 sier at det var en veldig berikende men krevende prosess å forandre på det fysiske rommet. *“Det tok tid og ressurser og av og til følte det som om vi aldri skulle komme i mål”* I hennes avdeling ble det også malt hvit på veggene og de store møblene ble kastet. Disse ble erstattet med lave møbler som ble kjøpt med tanke på at barna kunne lettere bruke de. I denne avdelingen hadde de også et rom hvor barna kunne male, tenge og perle. Her var det også implementert et bord som slås opp på veggen. Bordet er lavt og hadde lave stoler. Den blir også brukt for konstruksjonslek med klosser. På andre siden av rommet er det et langt bord satt til veggen, lavt og som har plass til 5 små stoler. På vegger er det et langt speil og over det hyller med materiale. I avdelingen har de også en ”familiekrok” med små senger, og et lekekjøkken. Informanter opplyser at tidligere var en hylle som delte rommet som de brukte

for å Der oppebære de materiale som: perler, plastilina, tusjer, maling, pensler som er nå synlig på det rommet med lave stoler. ” *Selv om barna er små og ikke har språk, kan de peke på hva de vil holde på med*” sier informant 3.

På ander siden av ”familiekroken” har de hengt lavt permer med bilder av barna og familien deres. ” *Tidligere på denne plassen hadde vi en stor trehyll med dører hvor vi hadde masse rot som puslespill, fargestifter, lim papp*”. Sier informant 3. I avdelingen har det fremdeles et stort bord med tripp trapp stoler, for de minste. Men informanten forklarer at de har allerede bestilt et lavt bord og at alle skalk sitte på lave stoler bortsett fra barna som trenger å sitte på tripp trapp stoler.

6.3 Prosjekt ut ifra barnas interesser og i relasjon med de voksne.

Spørsmål 2 Hva legger dere vekt i avdelingens prosjekter til informant 1 (Styrer i barnehagen)

Informant 1 mente at hvem er man i prosjektet med må man tenke på. Her er svaret barna. Hun mente at det er svært viktig å komme kommunikasjon med de man er i prosjekt sammen med og på denne måten kommer man i relasjon til barna. Hun minnet at tidligere var det strukturerte prosjekter som var kunnskaps prosjekter som de ansatte kunne gjennomførte hvert år. Mange hadde fast: «Vår, sommer, høst og vinter» utrykte informanten. Hun mente videre at uansett hva barna var interessert i så skulle de lære om noe de voksne i avdelingen hadde bestemt på forhånd. Hun hadde en oppfatning at denne type planleggingen var veldig trygt for de ansatte. Men hun syntes at om man etablerte en relasjon med de menneskene som man skal jobbe i prosjekt sammen med istedenfor å si «*Her er fargen bare begynn å male*» Informanten sier videre: ” *Du må skape mer den derre «AHH» dette er interessant. , det må være en resonans, noe barna gjenkjenner, samtidig som det er noe magisk*”. Hun mener videre at man som pedagog eller voksen i barnehagen er som en regissør på mange måter som gir film et liv og innhold Det er ikke mulig å kjøre sitt egen løp som voksen i en barnehage.. Det er noe med den interaksjonen. mellom barn og voksen som er viktig hele tiden.

Informant 2 sier at planleggingen i ”Skoghus” hadde blitt annerledes. “*Nå må vi ta utgangspunktet I hva barna erinteressert i*” forteller hun. De har nå i deres prosjekter en obeservasjonsfase hvor barnehagepersonalet ser barna, ser hva de er opptatt av, hva de vil, hva de leker med osv. De voksne bestemmer på en måte hva skal man jobbe med ut ifra barnas ønsker, interesser. Dette følges av en introduksjons fase, hvor prosjektet blir presentert

for barna. Hun minnes at for ikke så mange år siden planla de aktiviteter på en annen måte. De hadde ferdige planer som ble bestemt på planleggingsdager i barnehagen. De bestemte seg for hva barnet skulle lære om og hva aktivitetene skulle dreie seg om. De hadde bestemt mål om hva barnet skulle lære. Videre sier informant 2 at barnas medvikning står sentralt i planleggingen deres når de tenker med dette synet om at barnet er kompetent. *“Vi ønsker å være en støttende stillas for barna og for å oppnå dette må vi observere godt og vi må være bevisste på vår rolle som omsorgsperson er for barnas utvikling”*. Videre sier hun at nærhet, omsorg og trygghet er viktige begreper som de har med seg når de planlegger prosjekter og jobber med barnas medvikning.

Informant 2 sier at det er visse likheter med måten man planla aktiviteter på. En likhet er at de ansatte har et mål med det man jobber med, men forskjellen er at nå fokuserer de på behov og ønsker fra barna.

Informant 2 forklarte litt mer konkret hvordan de valgte å jobbe med disse prosjektene og hvorfor ved å gi meg et eksempel. Førskolelæreren fortalte at barna kom av og til med matønsker til den faste mat dagen i barnehagen. Disse ønskene ble kommunisert enten direkte fra barna til voksen eller gjennom et uke-brev barna har med seg hjemmefra hvor de forteller om helgen sin. De voksne i avdelingen forsto at barna ville gjerne bestemme hva de skulle spise i barnehagen og de tok det på alvor. Hun fortalte at de er i en forandringsprosess hvor de prøver å gjøre Reggio Emilia til sitt eget. Med dette mente hun at de tilpasser denne inspirasjonen til hverdagsaktivitetene uten å forandre helt på hva de pleier å gjøre.

I fellesskap valgte avdelingen at prosjektet skulle hete «lunsjpausen» Barna så sammen med de voksne i en mat bok som inspirasjon også valgte barna hovedrett og dessert. Barna tegnet eller klippet ingrediensene og lagde på den måte en handleliste. Når handlelista var ferdig gikk en gruppe barn og en voksen til den lokale butikken med sin egen handleliste. ”En gang kjøpte de til ”pytt i panne” Da de kom tilbake i avdelingen kuttet og kuttet de grønnsakene. De engasjerte seg veldig i dette prosjektet.” Når maten var klar inviterte barna som hadde lagd retten til bords. Maten blir servert på kjøkkenet barna hentet bestikk og tallerken selv og, når de var ferdig ryddet de etter seg. Hele tiden under gjennomføringen av prosjektet, var tilstedeværelse av fokuserte og engasjerte svært viktig. Informanten påpekte at de voksne i avdelingen opplevde en stor engasjement og glede fra barna sin side.

Informant 3 som jobber i en små barns avdeling, forklarer at det ble en stor forandring å

begynne å jobbe med prosjekter. Hun sa: *”Vi legger vekt på å ta utgangspunkt i barnas initiativ og interesser og la barna utforske i eget tempo”*. Hun påpekte at de enkelte barna hadde forskjellige læringsprosesser i samme prosjekt og at det var viktig å la de føle sitt eget tempo. *”Alle trenger ikke gjøre det samme, noen kan gjøre en ting, mens andre barn gjør noe annet”* Hun fortalte meg om et prosjekt som het kroppslighet. Denne prosjektet handlet om gjennom systematiske lekeobservasjoner de gjorde en periode kom de fram til at det som var felles for barna I avdelingen var at de var veldig active og at de likte å bruke kroppen sin på ulike måter. *”Vi så en stor interesse for kroppslige uttrykk”* sier informant 3. Dette ønsket personalet å ta utgangspunkt I når de startet prosjektet *”Kroppslighet”* Personalet begynte med en focus på kroppslig lek og aktiviteter, samtidig var de åpne for å følge barnas initiativ og innspill underveis I prosjektet. *”Veien blir mens vi går”* uttrykte informant 3. Denne setningen er kjent Reggio Emilias filosofi , og betyr at barna bestemmer I hverdagen sin. Prosjektet tok sin gang og personalet begynte med dans, yoga, de lekte mye på fellesrommet hvro de kunne klatre, hoppe, og hadde hinderløype. De ble inspirert av barna som *”trommet”* på ting de fant på fellesrommet. Da tok personalet fram trommene og barna fikk bruke de. Etterhvert i prosjektet fant personalet ut at barna ble veldig opptatt av kroppen sin og hva de forskjellige deler a kroppen heter. Da fikk de inspirasjon til å starte på et nytt prosjekt: om kroppen. Denne prosjektet handlet om å la barna finne ut hva de forskjellige kroppsdelene het gjennom samlingsstund og I andre små grupper. *”Vi jobber med prosjekt i mindre grupper, slik at det er større mulighet for å fange opp det enkelte barns læringsprosess”*. Sa informant 3.

6.4 Pedagogisk Dokumentasjon

Spørsmål 2 Hvordan har dere jobbet med pedagogisk dokumentasjon?

Informant 1 sier at sin egen refleksjon som pedagog om sin egen rolle, må ligge veldig høgt oppe. Hun seier at *”Denne refleksjonen gjør jeg krav på som leder”*. Hun sier videre at når det bygges opp et prosjekt, så må det ha sine faser. Man må ha kompetanse på prosjektarbeid man går i gang med prosjekt i avdelingen, er det milepæler man følger og det skal også være datafestet i strukturen samtidig må man også skrive fortløpende dokumentasjon” *Utifra Reggio Emilia så skjer ikke ting tilfeldig, de går inni et bestemt program for å gjøre et best mulig utbytte.”* Sier informant 1. Videre sier hun at *” Personalet må lytte og prøve å tolke barnets kroppsspråk, og være observant i forhold til deres handlinger, estetiske uttrykk og*

verbale språk". Dette forutsetter god kommunikasjon mellom barn og voksne og mellom barna.

Informant 2 mener at Pedagogisk dokumentasjon kan skje på forskjellige måter, men gjør det klart at vanlig dokumentasjon i form av bilder, tegninger, formingsmateriale er et resultat av en kreativ prosess og er fint å se på. Pedagogisk dokumentasjon er steget videre, når man reflekterer om denne prosessen enten mellom voksne i mellom eller mellom voksne og barn. Da kan man skrive ned på veggen, møter barnets refleksjon i tekst og bilder. *"Det er interessant, samtidig en tidskrevende og ressurskrevende prosess"*

Informant 2 mener Pedagogisk dokumentasjon er et viktig verktøy som legger tilrette for en videre planlegging i avdelingen og ikke minst som kompetanse utvikling til avdelingen. Hun vil satse i på å klare å gjennomføre dette i en større grad i fremtiden. Hun viste meg en skriv om et eksempel på pedagogisk dokumentasjon. Personalet skriver praksis fortellinger om hverdagen. Hver uke diskuteres dette i avdelingsmøtene. Da leses praksisfortellingen og personalet reflekterer om det som har skjedd. Det kan være en konflikt, en kommentær fra et barn, og barn i samspill. Personalet i avdelingen bruker også en digital bilderamme som står på veggen. Her kan voksen og barna se det som har skjedd i løpet av en dag og spesielt kan barna tenke på det de har opplevd i barnehagen. Av og til prater de om dette sammen med de voksne. Dette er også på en måte å drive med pedagogisk dokumentasjon sier informant 2.

Informant 3 viste meg en perm som hun har arbeidet mye med. Her står det de hadde gjort i prosjektet "Kroppslighet" Personalet hadde tatt masse bilder og skrevet om prosessen. Det ble også skrevet hva barna sa mens de var i prosjektet. Dette mente informant 3 var et stort ressurs i deres egen refleksjon angående hva prosjektet gav til barna og hvordan de kunne arbeide videre. Begge informantene er enige i at pedagogisk dokumentasjon er nytt for de og at de prøver å bli flinkere på dettei hverdagen. De er også enige i at det er en prosess og at det er krevende men veldig berikende for deres egen refleksjon over praksis.

7.0 Drøfting

Når barnet blir betraktet som et komplett individ, har pedagogene en viktig rolle. En voksen rolle er å være en medvirkende støttespiller som tilrettelegger og planlegger for at barna skal få rike erfaringer som fører til læring og utvikling. Når man tar utgangspunkt i selve barnet og ikke i oss pedagogene bør man da naturligvis planlegge aktivitetene i barnehagen på en annen måte enn tidligere når pedagogene tok utgangspunkt i sin egen rolle som lærere.

Man tar utgangspunkt i det kompetente barnet, ikke i ett svakt barn som skal lære av oss, men derimot et barn som er en ressurs i sin egen læringsprosess (Rinaldi 2006). Som informant 1 sier: *“Reggio Emilia filosofien representerte verdier, syn på barnet som støtter opp møter vårt eget grunnsyn: Det kompetente barnet. I Reggio Emilia begreper: Det rike barnet. De to begrepene møter veldig hverandre”* Det rike barnet, det kompetente barnet, det at barn har rett til å bli erkjent som frie og ansvarsfulle individer, står også i barneloven fra 2006. Hvor det står at barna skal oppleve å bli respektert, anerkjent og bli møtt med tillit fra barnehagen.

Rammeplanen poengterer at gjennomføringen av planene må være så fleksible at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Men barns rett til medvirkning betyr ikke at de voksne skal overlate all planlegging til barna, at barna skal bestemme alt. Slik jeg ser det, vil barnas rett til medvirkning medføre at de voksne kanskje i større grad enn tidligere tenker gjennom sin praksis. *“Nå må vi ta utgangspunktet i hva barna er interessert i”* sier informant 2 og påpeker at prosjekter har nå en observasjonsfase hvor barnehagepersonalet ser barna, ser hva de er opptatt av, hva de vil, hva de leker med i forkant av prosjektet. De voksne bestemmer ennå hva man skal jobbe med, men nå ut ifra barnas ønsker og interesser. Dette følges av en introduksjonsfase, hvor prosjektet blir presentert for barna. Informant 2 sier at barnas medvirkning står sentral i planleggingen deres når de tenker med dette synet om at barnet er kompetent.

Det å ta disse paragrafene på alvor innebærer en mulighet til å forandre samfunnet i retning av å møte barn med mer respekt. Dette vil det si at å arbeide med implementering av barns medvirkning innebærer refleksjon og kritisk drøfting av praksis.

Det jeg synes var veldig interessant var det skjemaet informant 1 (styreren) hadde utviklet for planlegging av prosjekter. Det minnet på en måte om en didaktisk opplegg, men med forskjellen at den hadde fortløpende dokumentasjon (Pedagogisk dokumentasjon) og at aktiviteten kunne forandre seg om barna ledet den en annen vei. De to andre informantene nevnte ikke dette skjemaet i intervjuet siden dette er utarbeidet nylig og avdelingene ikke har kommet i gang med det.

Etter min mening er prosjektarbeid i barnehage en ny og spennende måte å jobbe med barna på. Jeg fikk jobbet på denne måten i praksisbarnehagen min i fjor. Her skulle jeg ta utgangspunkt i barnas ønsker og interesser og ut ifra de lage en didaktisk plan. Dette skulle også gjennomføres. Jeg syntes det var en spennende tanke. Det ble en lærerikt prosess for meg. Her måtte jeg tenke annerledes enn tidligere da jeg kunne bare velge noe jeg ville barna

skulle lære og gjennomføringen foregikk også på min måte. Resultatet ble overaskende bra og prosessen var både krevende men veldig lærerikt. Barna var opptatt av følelser. De kommenterte hverandres følelser i løpet av dagen og var interesserte i en bok om følelser. Den didaktiske planen endte opp i at vi reiste til Frognerparken i Oslo og så på skulpturene og de følelsene de representerer. Siden jeg har denne erfaringen selv kan jeg forstå hvordan det er og har vært for de ansatte i ”Skoghus” barnehage da de begynte å jobbe med prosjekt. Dette krever at man kjenner barnet at man observerer at de voksne i avdelingen interesserer seg virkelig for barnet og deres verden. I prosjektarbeidet skjer en direkte medvirkning fra barnas side. Vi gjør som de sier, som de ønsker.

“Planleggingen av prosjektet har blitt mindre omfattende, vi skriver mindre detaljerte planer nå”, sier informant 3. Videre sier hun at de har mer fokus på dokumentasjon. Å fortelle om det de har gjort og at planene er mere åpne og må ikke følges slavisk. ”Vi tar tar mer utgangspunkt i barnas initiativ”. Denne form for planlegging er veldig forskjellig fra den måten de pleide å planlegge på for få år siden i følge informant 2. Der hun minnes om at de tok utgangspunkt i ferdige planer, aktiviteter som hadde bestemte mål på forhånd.

“Vi ønsker å være et støttende stillas for barna og for å oppnå dette må vi observere godt og vi må være bevisste på vår rolle som omsorgspersoner for barnas utvikling”. Sier informant 2. Her ser jeg en kobling til Bruner videreutvikling av Vygotskys teori om at den voksne er et støttende stillas i barnas utvikling. Prosjektarbeidene i Reggio Emilia, hvor barna har mulighet til å utforske, observere, diskutere og stille spørsmål, for deretter å gå videre ved å se på de opprinnelige observasjoner og for enda bedre forståelse, er i tråd med Deweys filosofiske tanker om ”Learning by doing” som mener at barnas medvirkning er i sentrum.

I følge Vygotsky kan pedagoene ved å bli bevisst på barnets eksisterende utviklingsnivå kan vi utfordre og støtte barnet i å gå videre med sin utforskning (Lillemyr 2007). På den måten mener jeg at pedagogen er medforskende voksne som kan hjelpe barnet til neste trinn i læringsprosessen, men også bidra til økt og vedvarende interesse for det tema barnet interesserer seg for. Dette synes jeg kan koble til det informant 3 fortalte meg om sitt prosjektarbeid med de minste barna. Barna hadde hatt et prosjekt om “Kroppslighet” som handlet om å være fysiske aktive. Dette prosjektet ledet til et annet prosjekt som handlet om kroppsdelene. Dette fordi barna ble opptatt av kroppsdelene underveis når de brukte kroppen i prosjektet. Noe som førte til å nettopp “gå videre med sin utforskning”. Dette krever at barnehage personalet kjenner barna godt, og vet hva de trenger hjelp til å mestre. I denne

konteksten passer også å nevne det Carina Rinaldi mener om at pedagogen er en svært viktig person i barnets liv som bør være en medskaper, ikke bare en avsender, en som overfører kunnskap og kultur. En slik voksen rolle er med på å skape et magisk sted i barnehagen. Barnehagen som arena for utforskning og undring, et sted hvor barna er de viktigste forskere sammen med de voksne.

Før prosjektene begynte prøvde lederen å etablere hverdagen spesielt med tanke på det fysiske miljøet. Da startet de med et prosjekt for de voksne om å forandre på det fysiske rommet. Prosjektet gikk ut på å bli kvitt unødvendige store møbler som ikke hadde en spesiell funksjon i rommet og ting, gamle leker som ikke ble brukt av barna, som barna ikke interesserte seg for. Denne tilrettelegging av rommet resulterte i en stor haug med møbler og leker som lå på utsiden av barnehagen. Dette resultatet var en sterk dokumentasjon av forandringene som skjedde av det pedagogiske rommet i "Skoghus". For foreldrene og barna ble det også en sterk dokumentasjon på hva som ble bært ut. Barnehagen gjorde valg som fikk konsekvenser. Personalet merket stor forskjell i avdelingen før og etter at de formet om det fysiske rommet. Etter at de "pusset opp" har de merket at barna er roligere og finner lettere en aktivitet å holde på med i barnehagen.

Dette tror jeg er en konsekvens av at materiale befinner seg tilgjengelig for barna. Jeg opplevde at materiale kommuniserer med barna og appellerte til de. Barna kan nå bestemme i større grad hva de skal gjøre. Den voksne er fremdeles der som en omsorgsperson som støtter, veileder og trøster om nødvendig. Men det er en voksen som har også lagt til rette for barns læring i rommet.

Senere engasjerte avdelingens ansatte foreldrene i å male avdelingen. Avdelingen fikk en lys farge på veggene. Personalet tok utgangspunkt i avdelingsrommene og etter observasjoner kom de fram til det som kunne foregå i de forskjellige rommene ut ifra hvordan barna brukte disse i hverdagen. De la blant annet merke til at en stor andel av barna var veldig opptatt av å male og tegne og at de brukte spisebordet for dette. De måtte gå fram og tilbake med materiale og det ble mye rot og kaos. Resultatet var at de lagde et rom som ble kalt for «verksted». I dette rommet ligger materiale framme. Pensler, perler, tegnestifter, tusjer og papir. Denne observasjonen av personale kobler jeg til det Carina Rinaldi opplevde i 1972 da hun og en studie gruppe observerte et rom sammen og de kom til en konklusjon: At de måtte forandre rommet sånn at det ble tilpasset barnets bruk av det samme (Rinaldi 2006). Dette kobler jeg også til det informant 1 sier om at målet er at barnehagens avdelinger blir et

verksted med ulike typer materialer som skal tjene en bestemt hensikt men også innafor en kreativ området. I mine observasjoner så jeg at forandringene hadde blitt store da de forklarte meg hvordan det så ut før. I tillegg var jeg vitne til en stor haug med møbler og leker som sto på utsiden av barnehagen en stund.

”Jeg vil at ungene skal ha noe som treffer de, som berører de noe estetisk som inspirerer, som setter i gang en tanke en visjon ikke noe tilfeldig” sier informant 1. Dette synes jeg de har oppnådd i en stor grad. Informant 2 sier at de har flere planer i avdelingen, men at det tar tid at de befinner seg i en endringsprosess. Observasjonen av ”rommet” inspirerte meg og gav meg selv mange tanker på hvordan jeg kan forandre ”rommet” i min egen arbeidsplass i fremtiden med tanke på barnas medvirkning og på barnas behov.

Rammeplanen sier at barnas erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet. Informasjon og dokumentasjon skal gi grunnlag for refleksjon og diskusjoner med barna. På denne måten blir barna aktive i vurdering som skal danne grunnlag for det videre arbeidet, Som informant 1 sa: *” Personalet må lytte og prøve å tolke barnets kroppsspråk, og være observant i forhold til deres handlinger, estetiske uttrykk og verbale språk”*.

Det er på den måten at dokumentasjoner fra hverdagen er utgangspunkt for refleksjoner som kan føre videre til kritiske refleksjoner som igjen fører til at personalet tar ansvar for barnehagens innhold og arbeidsmåter (Kolle, Larsen og Ulla, 2010) Avdelingen jeg forsket i synes at det er også en prosess å bli vant til å jobbe med denne refleksjonen. Pedagogisk dokumentasjon blir oppfattet som en prosess, som krever tid og ressurser. De har begynt med dette og har planer om å bli flinkere på det, få mer kunnskap om hvordan man gjør dette og gjennomføre det i barnehagehverdagen.

Informanten jeg intervjuet uttrykte at avdelingen har allerede begynt med pedagogisk dokumentasjon gjennom å reflektere om praksisfortellinger i avdelingsmøter. De ansatte i avdelingen synes de mangler litt utstyr får å få til mere pedagogisk dokumentasjon. Hver ansatt skriver en praksisfortelling om noe som har skjedd i barnehagen. En hendelse som et barn har sagt eller opplevd. Deretter reflekterer personalet rund denne fortellingen. Gjennom pedagogisk dokumentasjon, kan barnehagepersonalet jobbe med glimt av hverdagen som er et produkt av en kompleks historie. Ved å dvele med hverdagen kan man oppdage fantastiske glimt og utforske disse videre(Rinaldi 2006) Disse glimtene blir gjenstand for refleksjon. For eksempel når barnehageansatte printer ut bilder av et maling stund i barnehagen og limer det ved siden av bildene sånn at foreldrene og barna kan se, er det en dokumentasjon, men når

personalet tar skrittet videre og reflekterer om denne prosessen med barna eller blant personalet, kan det kalles for en pedagogisk dokumentasjon. Informant 2 sier at refleksjon som pedagog, må ligge veldig høgt oppe. Hun seier videre at *“Denne refleksjonen gjør jeg krav på som leder”*. Med dette mener hun at hun krever av sine ansatte nå at de skal jobbe med pedagogisk dokumentasjon. Dette er ikke frivillig, men er nå et krav i det daglige arbeidet med barna i ”Skoghus” barnehage. I rammeplanen står det ikke spesifikt om Pedagogisk dokumentasjon men det står at det må være dokumentasjon som grunnlag for refleksjon og læring.

8.0 Etterord

Med utgangspunkt i min forskning i denne barnehagen synes jeg at: planleggingen, gjennomføringen av hverdagsaktiviteter har blitt påvirket av Reggio Emilia filosofien i ”Skoghus” barnehage. Barnet som et kompetent vesen er i fokus i større grad en tidligere. Ut i fra dette synet handler barnehagepersonalet på en annen måte. Tidligere var barnehagen preget av at de voksne sto i sentrum og lærte barna bort kunnskap. Personalet opplever Reggio Emilia inspirasjonen som en naturlig videreutvikling av deres engasjement i barnas verden og de kjenner igjen sitt eget pedagogiskgrunnsyn. Nemlig det å se barnet som rikt og kompetent.

Vektleggingen av barnas medvirkning i hverdagen har gitt faglig inspirasjon i ”Skoghus” Å være påvirket av Reggio Emilia filosofien innebærer å ta barna og deres læringsprosesser på alvor, være en tilrettelegger for barnas læring, å være åpent for nye impulser og det innebærer ikke minst å forandre på holdninger i vårt indre og det innebærer en forandring på det fysiske rommet også.

Jeg ser en klar kobling mellom Reggio Emilias filosofi og den nye formålsparagrafen om at nysgjerrighet, grunnleggende ferdigheter og kunnskaper, selvstendighet, ansvar og medvirkning er satsningsområdet barnehagene skal prioritere og at barna skal oppleve å bli respektert, anerkjent og bli møtt med tillit fra barnehagen. Til slutt barna skal føle seg trygge men også utfordret og forstå hva som bygger vennskap og fellesskap og hva demokrati og likestilling er. Det samme gjelder rammeplanen angående barns medvirkning om at barna har rett til å gi uttrykk for sitt syn i barnehagens hverdag.

Jeg har også sett lært og forstått sammenhengen mellom Vygotsky, Dewey, Bruner og Reggio Emilia. Dette var veldig givende for meg siden vi har lært om disse teoretikerne fra første året i utdanningen. Det å finne en kobling til Reggio Emilia og dette gjorde meg litt stolt over at min førforståelse om at Reggio Emilia kan noe med innholdet av barnehagen, stemte.

Reggio Emilia filosofien har virkelig gitt inspirasjon i ”Skoghus” barnehage. Denne barnehagen har fått store forandringene etter at de begynte som en pilot barnehage i denne prosjektet. Det ser ut til at forandringene er for godt om man tar utgangspunkt i en pedagogisk grunnsyn som ser barnet som et likeverdig og kompetent individ.

Kilder

Barsotti, A.: (1997): *Skapende kommunikasjon i Reggio Emilia*. Oslo: Pedagogisk Forum.

Bruner J (Oversatt av Bente Christiansen) 1997.

Dahlberg Gunilla, Moss Peter og Pence Alan. *Fra kvalitet til meningsskapning, Morgendagens barnehage*. Kommuneforlaget : AS, Oslo 2007.

Dalland, Olav (2006). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Akademisk

Dale Lars, *Pedagogisk filosofi Erling*. Notam Gyldendal: 1996

Gunnestad, A: (2007): *Didaktikk for førskolelærere, en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.

Jonstøij, T. og Tolgraven. Å.: (2003): *Hundre måter å tenke på*. Oslo: N.W. Damm & Søn.

Kari Pape. Lokalisert 25.11.2011. URL: <http://www.pape.no/>

Kunnskapsdepartementet (Rev. 2011): *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.

Lillemyr, Ole Fredrik: (2001) *Lek på alvor*. Oslo: Universitetsforlaget.

Reggio Emilia Institutet. Lokalisert oktober 2011. URL: <http://www.reggioemilia.se>

Rinaldi, C.: (2009): *I dialog med Reggio Emilia*. Bergen: Fagbokforlaget

Vedlegg

Vedlegg 1, informasjonsskriv

Til xxx Barnehage

xxxxx 08.09.11

Jeg sender med dette en forespørsel om å få observere noen timer i xxx barnehage samt intervju en førskolelærer og styreren.

Jeg er førskolelærerstudent ved Høgskolen i Nesna og skal skrive en obligatorisk fagoppgave i forbindelse med mitt siste studieår. Jeg vil gjerne få kunnskap om deres erfaringer og tanker rundt Reggio Emilia-filosofien i barnehagen, spesielt siden barnehagen er en «pilotbarnehage» for satsingsområde med Reggio Emilia i kommunen.

Det er meg selv som er ansvarlig for gjennomføring av oppgaven ved hjelp av en veileder fra Høgskolen i Nesna, Sølvi Thuv (st@hinesna.no). Undersøkelsen skal godkjennes på forhånd av Høgskolen.

I tillegg til intervju vil jeg gjerne ta en titt på resultatene av noen av de prosjektene dere har gjennomført i avdelingen og eventuelt ta bilder av det som har blitt produsert.

Jeg skal benytte meg av intervju og observasjon av det fysiske miljøet i barnehagen og resultatene av prosjektene.

Jeg vil sikre informantenes interesser som anonymitet og taushetsplikt ved f.eks. ikke å nevne barnehagens navn eller ta bilder av personalet eller barna.

Jeg skal presentere resultatene av undersøkelsen i form av en rapport som jeg kan sende til informantene.

Håper på en positiv respons og takker på forhånd.

Med vennlig hilsen

XXXXXXX

Vedlegg 2. Intervjuguide

Intervjuguide

Hvorfor Reggio Emilia?

Hva legger dere vekt på i avdelingens prosjekter som dere har startet ved hjelp av inspirasjon fra Reggio Emilia filosofien?

Har dere fått riktig støtte av kommunen for å gjennomføre disse prosjektene?

Hvordan jobber dere med pedagogisk dokumentasjon? Resultater utfordringer?

Hva er barnas reaksjoner på prosjektene?

Hvordan taklet personalet i avdelingen å bruke Reggio Emilia-elementer?

Hva slags Reggio Emili-elementer har dere brukt og hvorfor?

Hvordan har avdelingen forberedt kvaliteten i hverdagen sin ved hjelp av Reggio Emilia-pedagogikken? Resultater? Utfordringer?

Spørsmål 1: Hvorfor har dere valgt å jobbe med Reggio Emilia?

Svar: I hovedsak så ble agenda pedagogisk utviklingsarbeid. Reggio Emilia har med kvalitetsutvikling. Det som jeg ble rørt av for å si det sånn knyttet mot det pedagogisk utviklingsarbeidet var at Reggio Emilia-filosofien representerte verdier, syn på barnet som støtter opp møter vårt eget grunnsyn: Det kompetente barnet i Reggio Emilia begreper det rike barnet. De to begrepene møter veldig hverandre. Og så går det på det synet som vi finner i årsplanen vår som går på synet på barnet, pedagogen og rommet. Synes de to Reggio Emilia har de tre pedagoger: Barnet som utforskende, pedagogen og rommet som den tredje pedagog. De som jeg har alltid likt som pedagog og førskolelærer det er at barn og pedagog lærer sammen. Barnet står ikke bak eller foran den voksne, det er noe som skjer inni et samhandling. Noe som også er Loris Malaguzzi sin målsetning at det er fortløpende kompetanse for voksne i organisasjonen. Den voksne må lære fortløpende. Sånn at det å etablere løpende prosjekt og når man velger å gå inni et prosjekt om man velger å jobbe med maur, trær osv. så jobber man fortløpende med kompetanse som knytter seg mot prosjektet. Da er det på en måte en levende kompetanse som justerer i forhold til hvordan vi jobber med prosessen, men også i forhold til hvordan personalet støtter det, «hva trenger jeg å vite» Den voksne må tenke på at den kompetansen jeg som pedagog jeg skal representere. Tenke rollen pedagog. En pedagog, du skal støtte du skal veilede, tilrettelegge, inspirere. Hvor er det du tar det? Vi er ikke som er ideboks vi kan få påfyll fra. Hvor får vi det fra? Vi får det fra teori, gjennom faktakunnskaper. Du må være bevisst på at du skal lete etter kunnskap. En kunnskapssøkende pedagog.

Struktur + pedagogikk er lik sant. Refleksjon var det noe de pratet om når jeg var i Stockholm på Reggio Emilia seminaren, at din egen refleksjon som pedagog om din egen rolle, må ligge veldig høgt oppe. Den gjør jeg krav på som leder. Noe jeg mener som veldig riktig: At struktur + pedagogikk = sant. Når du bygger opp en prosjekt, så må det ha sine faser. Man må ha kompetanse på prosjektarbeid man går i gang med prosjekt. Det er milepæler og det skal også være datafestet i strukturen også skrive fortløpende dokumentasjon (det er noe ved hensyn til pedagogisk dokumentasjon man har en avslutning, man har en tidsperspektiv på hvor lenge det skal være og man gjør en evaluering. Utifra Reggio Emilia så skjer ikke ting tilfeldig, de går inni et bestemt program for å gjøre et best mulig utbytte.

Vedlegg 4

Bilder

